

Паращенко М.О.

аспірант,

*ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
Національної академії педагогічних наук України*

СУТНІСНІ АСПЕКТИ ЦІННІСНИХ ЗАСАД ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Ціннісні засади є основою ефективного управління в будь-якій сфері, формуючи певні ідейно-діяльнісні орієнтири. Вони забезпечують більш чітке спрямування дій, особливо якщо прийняті спільнотою.

Кожна сфера публічного управління працює зі своїм власним набором цінностей, які проявляються у щоденній політиці та послугах. Там, де ціннісні засади не визначені, вони формують агрегації такої поведінки, яка закінчується ризиком невідповідності, невизначеності та нестабільності, а там де ціннісні засади є виявленими та кодифікованими, вони формують певний механізм поведінки у реалізації поставленої мети, й така їх інтеграція зведе можливі ризики до мінімуму.

Сьогодні необхідно чітко розуміти, чим є цінності і як вони сприяють реалізації ефективної політики публічного управління, оскільки більшість

проблем проявляються через певний період часу, зводячись до постійного переосмислення кінцевих цілей, потенційних ресурсів, стратегій реалізацій. Зрештою, відсутність ціннісних орієнтирів породжує ще більші проблеми та зводить ефективність публічного управління до хаотичності.

Професор В.І. Абрамов зазначає, що ціннісні орієнтири в публічному управлінні це певна основа, навколо якої концентрується діяльність державних органів, що на основі поставлених цілей формує стратегію публічного управління, тактику його розвитку, розробляються прогнози та плани дій, оцінюються результати прийнятих рішень та прийнятих заходів [1]. У більш широкому понятті, ціннісні засади – це стовпи, що формують правильний шлях розвитку, що визначають важливі елементи діяльності певної форми громадського управління.

Цілісне, системне розуміння публічного управління неможливе без урахування феномену цінності, що одночасно постає як механізм інституювання влади та держави і як механізм стратегічного цілепокладання сенсу та розвитку державно-організованого життя суспільства. Слід зазначити, що з Т. Парсонсу, стратегічні цілі формуються виходячи саме з цінностей, що утворюють моделі майбутнього стану [2]. За П. Бурд'є, система цінностей створює як універсальні – політичні «правила гри» так і специфічні норми, що регулюють економічну, релігійну, культурну та інші сфери життєдіяльності, які можна уявити як автономні універсуми, свого роду «ігрові майданчики, на кожному з яких гра ведеться за своїми особливими правилами, відмінними від гри на сусідньому просторі» [3, с. 252–253].

Щодо визначення природи цінностей, в науковому світі звісно ж немає однастайності. За суб'єктивістського підходу цінності розуміються як виключно чуттєво-оціночний продукт нашої розумової діяльності, поза якою вони не мають жодного сенсу. Об'єктивістський підхід трактує цінність як незалежну від нашого особистого сприйняття реальність, якісну ознаку, певну характеристику різноманітних об'єктів буття. Релятивістський підхід намагається поєднати два попередні, розглядаючи цінність не як дихотомічну антиномію, а як діалектичну пару, де цінність є об'єктивною реальністю, що одночасно піддається нашій чуттєво-емоційній оцінці [4].

Гносеологічно всю різноманітність цінностей можна поділити на два типи – предметні та суб'єктні цінності, що виступають двома взаємодоповнюючими протилежностями. До першого типу наш співвітчизник О.О. Бандурка відносить «предмети людської діяльності, суспільні відносини та включені до їхнього кола природні явища як об'єкти ціннісного відношення», до другого – «установки й оцінки, імперативи та заборони, цілі та проекти, виражені у формі нормативних

уявлень; іншими словами, це способи і критерії, що слугують основою самої процедури оцінювання відповідних об'єктів» [5, с. 78].

Важливо розрізняти об'єкт – носій цінності (як предмет – матеріальний, духовний, чуттєвий) та саму цінність (як відповідний симулякр, що позначає значимість цього предмету для людини чи суспільства). Отже, цінність має яскраво виражений символічний характер, і водночас вона надає об'єкту принципово нові якісні ознаки. Так, розглядаючи феномен цінностей, такі різні філософи як Г. Маркузе, Т. Адорно (з одного боку) та М. Хайдеггер (з іншого) «майже дослівно співпали у формулюванні висновку щодо своєрідності модусу існування цінностей: буття речей як речей у їх фізичних та інших якостях та буття тих же самих речей в якості цінності – це різні способи буття одних і тих же речей» [6, с. 68].

Якщо підсумувати, то *ціннісні засади публічного управління* – це правила та принципи діяльності, які визнані офіційно й закріплені в законодавстві, або є усталеними в системі суб'єктів публічного управління – органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадськості й визначають напрями інституційного та суспільного поступу. На нашу думку, ціннісні засади можуть зумовлювати як позитивні, так і негативні зміни, тому потребують ґрунтовного дослідження в контексті їх впливу на результати.

Список використаних джерел:

1. Публічне управління: ціннісні орієнтири, стандарти якості та оцінка ефективності : матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 26 трав. 2017 р.) : у 5 ч. / за заг. ред. В. С. Куйбіди, А. П. Савкова, С. В. Загороднюка. – Київ: НАДУ, 2017. – Ч. 3: Ціннісні орієнтири євроінтеграційних процесів. – 124 с. // В.І. Абрамов / Філософія публічного управління та значення цінності Української держави. – 7 с.
2. Американская социологическая мысль / Р. Мертон, Дж. Мид, Т. Парсонс, А. Шюц [Электронный ресурс]: тексты / [сост. Е. И. Кравченко; под общ. ред. В. И. Добренькова]. – Москва: РГБ, 2007. – Режим доступа: <http://orel721.rsl.ru/pdf/700000660.pdf>
3. Бурдьё П. Социология политики / Пьер Бурдьё; [сост., общ. ред. и предисл. Н. А. Шматко; пер. с фр. : Е. Д. Вознесенская и др.]. – Москва: Socio-Logos, 1993. – 333 с.
4. Радченко О. В. Ціннісна система суспільства як механізм демократичного державотворення: монографія / Олександр Радченко – Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2009. – 380 с.
5. Бандурка О. Єдність цінностей та істини у праві (філософський аналіз) / О. О. Бандурка: дис. ... д-ра філос. наук: 12.00.12. – К., 2003. – 403 с.
6. Перов Ю. Філософський пошук В. П. Тугаринова / Ю. В. Перов // Тугариновские чтения: Материалы научной сессии: выпуск 1. – СПб.: Санкт-Петербургское философское общество, 2000. – С. 62–68. – Серия «Мыслители».